

Щорічно, 25 квітня, в усіх країнах відзначається «Всесвітній день боротьби з малярією», мета якого полягає в підвищенні обізнаності людей про цю хворобу, способи профілактики малярії та боротьби з нею в усьому світі.

Малярія - це захворювання, що загрожує життю людей та викликається паразитами, які передаються в результаті укусу інфікованих самок комарів виду *Anopheles*, їх називають «переносниками малярії». Від малярії, як і раніше, вмирає більше 400 000 людей в рік, а до ризику зараження малярією належать 3,2 мільярда - майже половина населення в світі. У 2016 році передача малярії зафіксована у 91 країні світу. Найбільш висока захворюваність у країнах Африки, розташованих на південь від Сахари. В цьому регіоні відбулося 90% випадків захворювання на малярію і 92% випадків смерті. Малярія залишається основною причиною смерті дітей у віці до п'яти років, забираючи дитяче життя кожні дві хвилини.

Малярія викликається паразитами роду *Plasmodium*. Всього існує п'ять видів паразитів, але два з них - *P. falciparum* і *P. vivax* - створюють найбільшу загрозу. *P. falciparum* є найбільш поширеним малярійним паразитом на африканському континенті і викликає найбільше випадків смерті від малярії у всьому світі. *P. vivax* переважає в більшості інших країн.

Малярія - це гостра гарячкова хвороба. У людини симптоми з'являються через 7-15 днів після укусу інфікованого комара. Перші симптоми - лихоманка, головний біль, озноб і блювота - можуть бути слабко виражені, що утруднює виявлення малярії. Якщо не почати лікування протягом перших 24 годин, малярія викликана *P. falciparum* розвивається в тяжку хворобу і часто закінчується летальним випадком.

У світі існує понад 400 різних видів комарів *Anopheles* і тільки близько 30 є значущими переносниками малярії. Зазвичай вони кусають в сутінках і на світанку. Комарі *Anopheles* відкладають у воду яйця, з них виводяться личинки, які перетворюються на дорослих комарів. Самкам комарів кров необхідна для відкладання яєць. Кожен вид комарів *Anopheles* має своє певне водне середовище проживання; деякі, наприклад, віддають перевагу невеликим, дрібним скупченням прісної води, такі як калюжі і сліди від копит.

Передача інфекції залежить від кліматичних умов: режиму розподілу опадів, температури і вологості. У багатьох місцях передача інфекції є сезонною і досягає піку під час сезонів дощів і відразу ж після них. Епідемії малярії відбуваються, тоді коли кліматичні умови стають сприятливими для передачі інфекції та коли люди потрапляють в райони з інтенсивною передачею малярії, наприклад, у пошуках роботи або в якості біженців.

Боротьба з переносниками - основний спосіб профілактики і зменшення передачі малярії – застосування репелентів та протимоскітних сіток. Також для людей, які виїжджають в ендемічні країни, здійснюється хіміопротифілактика - використання протималярійних препаратів, які пригнічують розвиток малярійних плазмодіїв у крові і тим самим запобігають розвитку хвороби.

В даний час немає ліцензованих вакцин проти малярії. На найбільш просунутій стадії знаходиться вакцина проти *P.falciparum*, яка проходить перевірку в ході клінічних випробувань у 7 країнах Африки. У разі, якщо їх безпеку і ефективність буде визнано допустимою, то через 3-5 років вакцина буде широко застосовуватись.

У всьому світі проводиться інтенсивна робота по боротьбі з малярією і її елімінацією (знищенням). Всесвітньою асамблеєю охорони здоров'я в травні 2015 року прийнята «Глобальна стратегія ВООЗ боротьби з малярією на 2016-2030 рр», що забезпечує умови підтримки у боротьбі для всіх країн ендемічних з малярії. Країни в яких, впродовж як мінімум, 3 роки не було зареєстровано жодного місцевого випадку малярії, подають заявку в ВООЗ на сертифікацію елімінації малярії. В останні роки Генеральний директор ВООЗ сертифікувала 7 країн які елімінували малярію: Об'єднані Арабські Емірати (2007 г.), Марокко (2010 р), Туркменістан (2010 р), Вірменія (2011 р), Мальдівські острови (2015 м), Шрі-Ланка (2016 р) і Киргизстан (2016 р).

В Україні реєструються завізні випадки малярії з одиничними летальними наслідками від тропічної малярії. Місцевих випадків не зафіксовано.

На території Черкаської області за останні 5 років зареєстровано 5 випадків завізної малярії. Всі захворілі працювали в країнах ендемічних з малярії, та не своєчасно приймали профілактичне лікування.

Продовжуючи боротьбу проти малярії в усьому світі такими методами та зусиллями людство, можливо, здійснить одну із своїх мрій – позбутися малярії назавжди.